

RAPPORT

HISTORISK INVENTERING BOLÄNDERNA 7:1, 7:2, 7:3 MED FLERA

HISTORISK INVENTERING
2020-05-20

UPPDRAG 303373, Historisk inventering Boländerna

Titel på rapport: Historisk inventering Boländerna 7:1, 7:2, 7:3, 7:4, 8:1, 9:1, 9:12, 10:1, 10:2, 10:3, 10:4, 10:9, 10:10, 11:1 samt allmän platsmark däremellan.

Status: Historisk inventering

Datum: 2020-05-20

MEDVERKANDE

Beställare: Uppsala kommun
Kontaktperson: Stefan Bergerstam

Konsult: Tyréns AB
Uppdragsansvarig: My Nilsson
Handläggare: My Nilsson
Kvalitetsgranskare: Niklas Ekberg

Uppdragsansvarig:

My Nilsson

Datum: 2020-05-20

Handlingen granskad av:

Niklas Ekberg

Datum: 2020-04-29

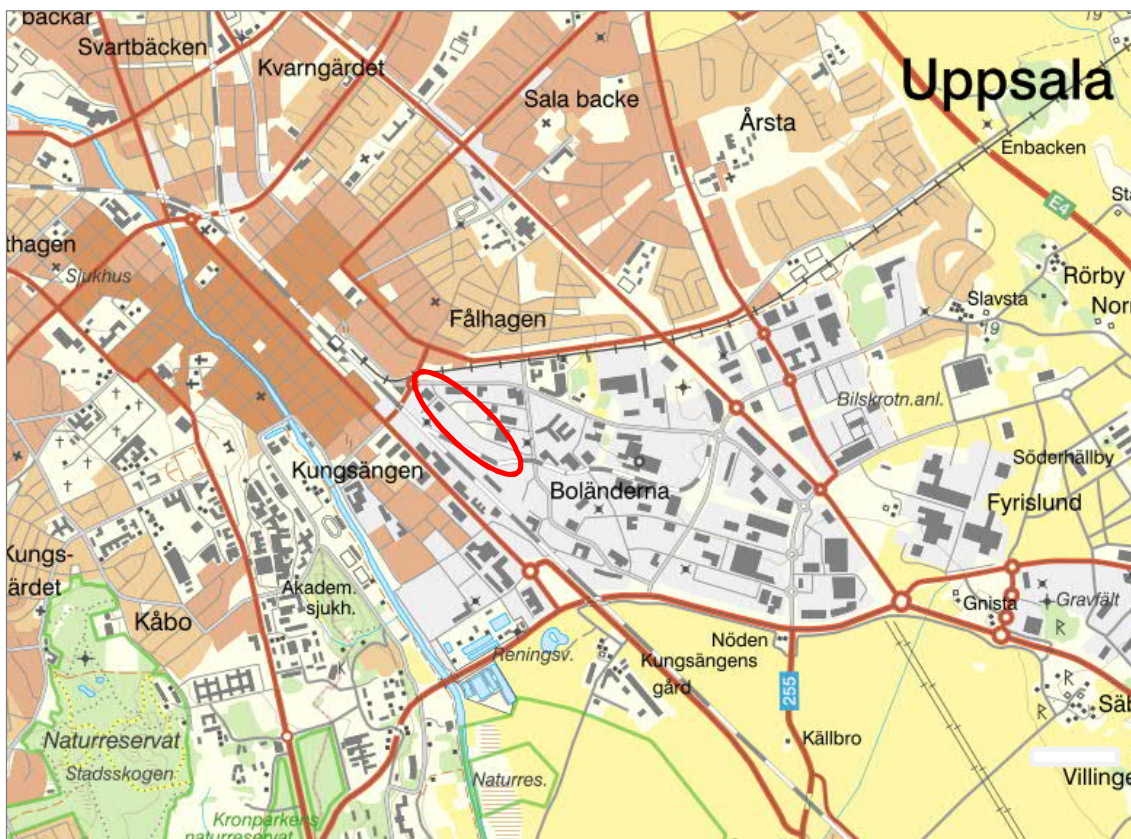
INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INNEHÅLLSFÖRTECKNING.....	3
1 INLEDNING.....	4
1.1 BAKGRUND	4
1.2 UPPDRAG OCH SYFTE.....	4
1.3 AVGRÄNSNING, METOD.....	4
2 NULÄGESBESKRIVNING	7
3 HISTORIK, VERKSAMHETER	8
3.1 BOLÄNDERNA 6:3 UTGÅR.....	10
3.2 BOLÄNDERNA 7:1	11
3.3 BOLÄNDERNA 7:2.....	11
3.4 BOLÄNDERNA 7:3.....	12
3.5 BOLÄNDERNA 7:4.....	12
3.6 BOLÄNDERNA 8:1 TILLKOMMEN.....	13
3.7 BOLÄNDERNA 9:1	14
3.8 BOLÄNDERNA 9:12.....	14
3.9 BOLÄNDERNA 10:1, 10:2, 10:3, 10:4, 10:9, 10:10.....	14
3.10 BOLÄNDERNA 11:1.....	16
3.11 BOLÄNDERNA 22:8 UTGÅR.....	16
3.12 ÖVRIG PLATSMARK INOM UTREDNINGSSOMRÅDET	17
4 UTFÖRDA MILJÖTEKNISKA UNDERSÖKNINGAR	17
4.1 TIDIGARE UNDERSÖKNINGAR BOLÄNDERNA 22:8.....	17
5 SAMMANSTÄLLNING	18
6 SLUTSATSER.....	19

1 INLEDNING

1.1 BAKGRUND

Främre Boländerna är området mellan Strandbodgatan, Museijärnvägen, Björkgatan och rangerbangården i Uppsala kommun. I dagsläget utgörs området av småskalig industri och logistikverksamhet, men planeras omvandlas till en del av Uppsalas innerstad med hotell- och näringsverksamhet.

Figur 1. Översiktskarta över planerat undersökningsområde i Uppsala. Berört undersökningsområde Främre Boländerna, ungefärligt markerat med röd figur. Bildkälla: Länsstyrelsernas WebbGIS.

1.2 UPPDRAG OCH SYFTE

Tyréns AB har på uppdrag av Uppsala kommun utfört en historisk inventering av verksamheter som bedrivits inom området främre Boländerna, (fastigheterna ~~6:3~~, 7:1, 7:2, 7:3, 7:4, 8:1 9:1, 9:12, 10:1, 10:2, 10:3, 10:4, 10:9, 10:10, 11:1 och ~~22:8~~ samt allmän platsmark däremellan) i syfte att ta fram en provtagningsplan inför planerade markundersökningar. Den historiska inventeringen har kartlagt tidigare verksamheter så att kommande markundersökning och val av analyser blir så relevant som möjligt.

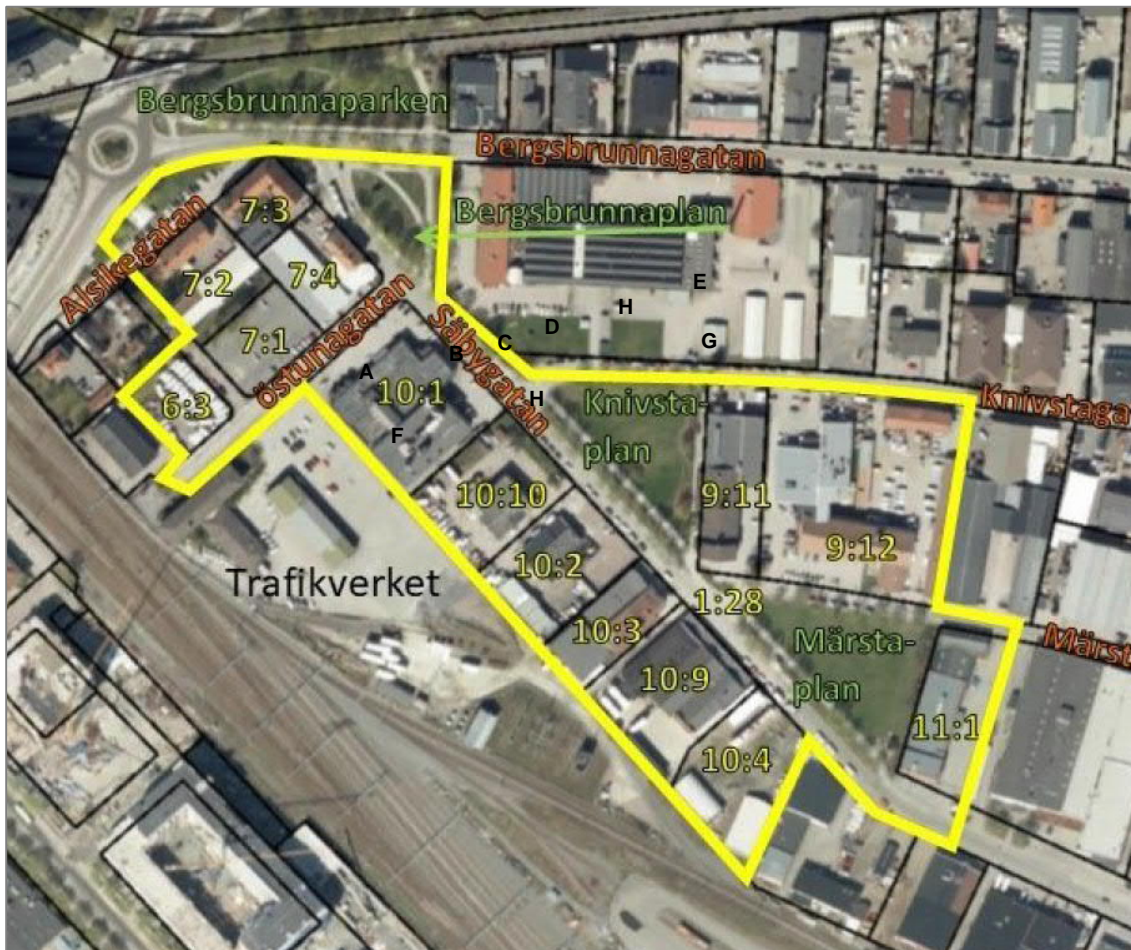
1.3 AVGRÄNSNING, METOD

Inventeringen har omfattat markområdet för fastigheterna Boländerna ~~6:3~~, 7:1, 7:2, 7:3, 7:4, 9:1, 9:12, 10:1, 10:2, 10:3, 10:4, 10:9, 10:10, 11:1 och ~~22:8~~ samt allmän platsmark däremellan.

Följande informationskällor har använts:

- historiska kartor och fotografier,
- utdrag ur Länsstyrelsens EBH-stöd över potentiellt förorenade områden.
- Anmälningar, tillsynsrapporter mm. Miljöförvaltningen Uppsala kommun.
- internetsökningar.

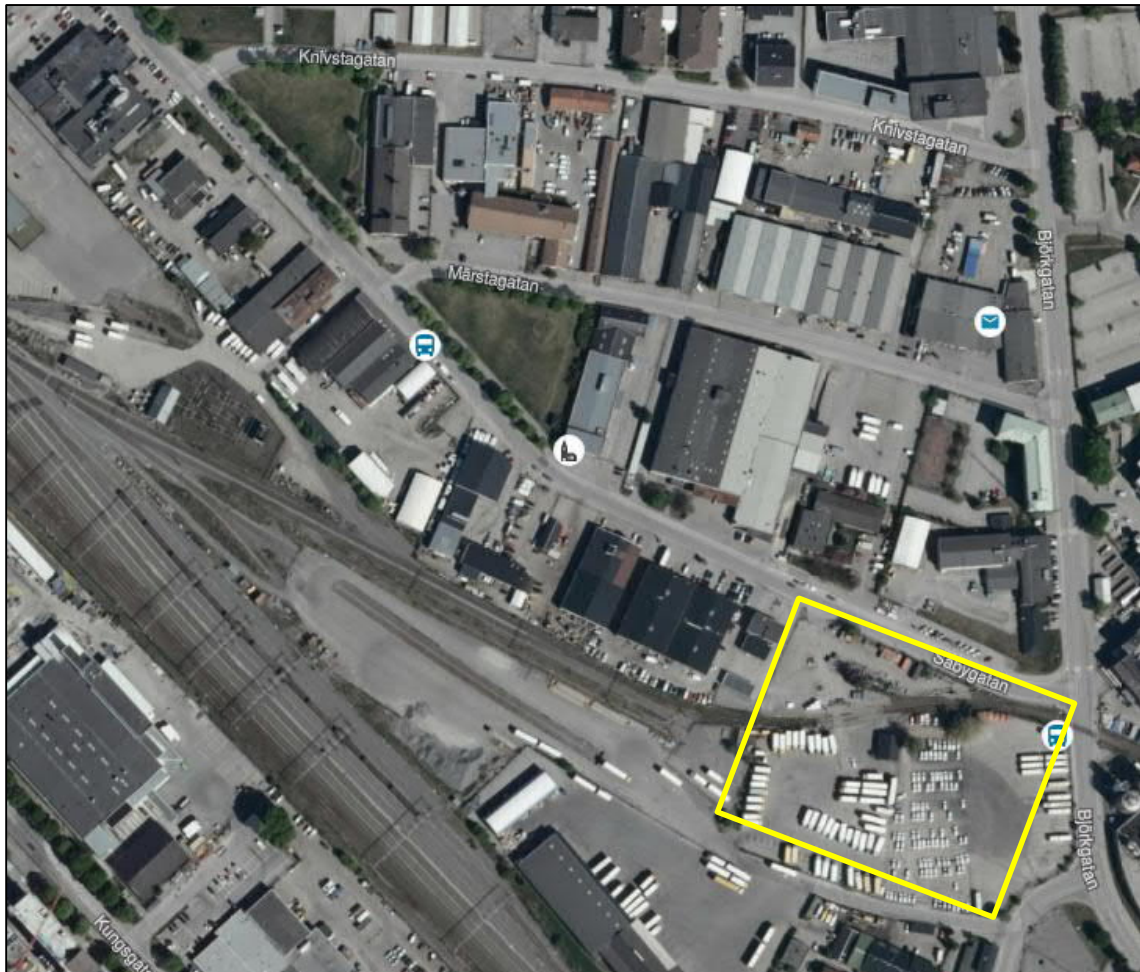
Inventeringen redovisas i föreliggande rapport.

Figur 2. Aktuellt undersökningsområde inringad med röd ram (undantaget fastighet 22:8) version 1 (planområdet har ändrats enl. figur 3 nedan).

Figur 3. Aktuellt undersökningsområde inringad med röd ram, ny version erhållen 200508.

Figur 4, Aktuellt undersökningområde, fastigheten Boländerna 22:8 inringad med gul ram. Undantagen i detaljplan. Bildkälla: eniro.se

2 NULÄGESBESKRIVNING

Främre Boländerna ligger relativt centralt i Uppsala. Väster om området återfinns resecentrum och området avgränsas av järnväg både i norr och söder. Berörda fastigheter är av varierande karaktär. Inom området återfinns såväl stora logistikföretag med tillhörande lagerlokaler samt mer småskaliga industribyggnader och upplag samt kontorslokaler.

Figur 5, bebyggelse längs Säbygatan. Bildkälla, uppsala.se/strukturprogramm.

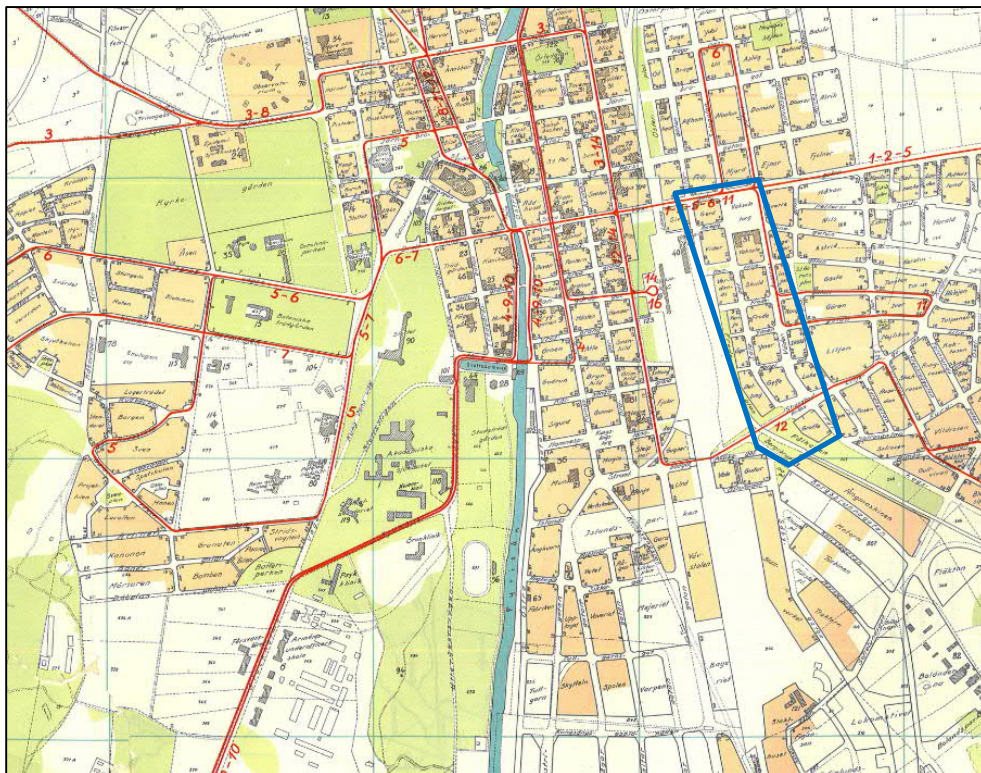
Figur 6, Kontorshus vid Säbygatan. Bildkälla, uppsala.se/strukturprogramm.

3 HISTORIK, VERKSAMHETER

Inom Boländerna i Uppsala kommun har det delvis bedrivits industriverksamhet sedan 1950-talet. Järnväg med tillhörande lokstall och bangårdar har funnits i området sedan lång tid tillbaka, och närheten till järnväg har lockat logistikföretag till platsen. På historisk karta (figur 7) från 1950-talet ser man att större delar av berört område omfattar samma byggnader som idag men där en del byggts till och en del rivits. Fastigheten Boländerna 22:8 har varit en del av järnvägsverksamheten där det förr fanns lokstallar på platsen, dessa är i dagsläget rivna.

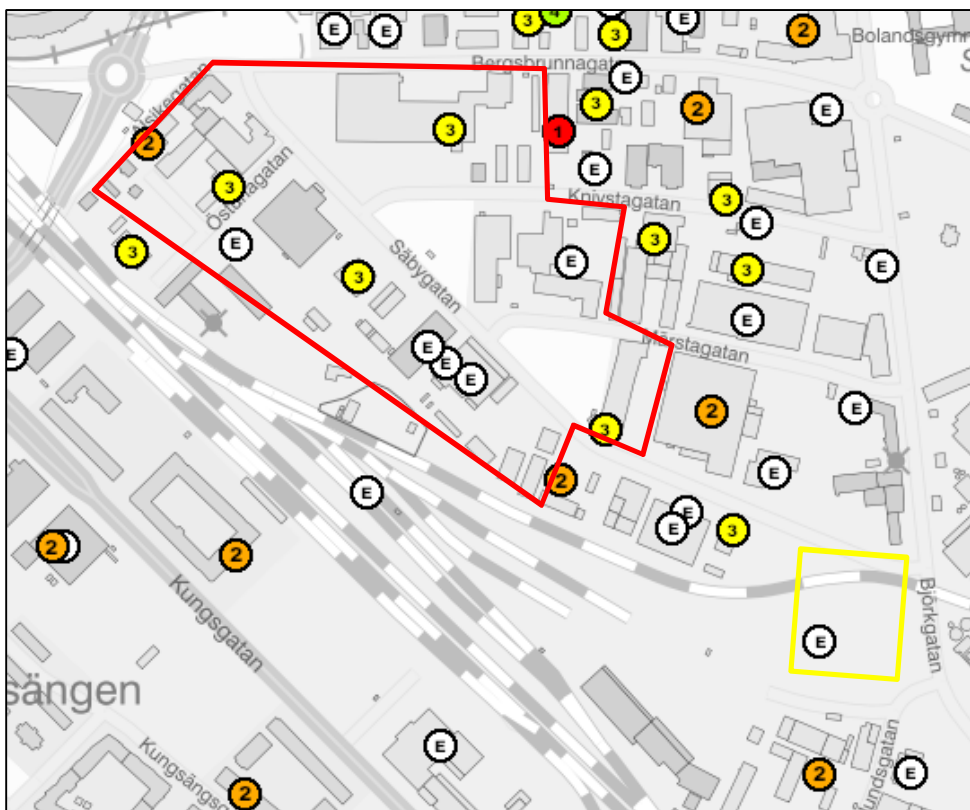
Figur 7. Historisk flygbild över Boländerna, 1950-talet. Bildkälla, enro.se/historiska flygfoton.

Figur 8, Historisk karta över Uppsala stad från 1948, berört utredningsområde markerat med blå ram. Källa: Uppsala stadsarkiv.

Länsstyrelsens kartdatabas över potentiellt förenade områden (figur 8) redovisar fastigheter vilka kan vara förenade till följd av verksamhet som bedrivits på platsen. Riskklassningen är indelad i siffrorna 1-4 där 1 är högst riskklass med krav på åtgärd, medan 4 är den lägsta riskklassen, enligt MIFO-metodiken.

Riskklass	Beskrivning
1	Mycket stor risk (mycket stor angelägenhet att undersöka vidare)
2	Stor risk (stor angelägenhet att undersöka vidare)
3	Måttlig risk (måttlig angelägenhet att undersöka vidare)
4	Liten risk (liten angelägenhet att undersöka vidare)

Figur 9, EBH-kartan, ungefärligt utredningsområde röd markering, gul markering: fastigheten utgår i senare version, Länsstyrelsen.se

3.1—BOLÄNDERNA 6:3-UTGÅR

I dagsläget utgörs fastigheten endast av en hårdgjord uppställning/parkerings-yta. Inga byggnader finns på fastigheten, som är ca 1600m² och ligger i de sydliga delarna av utredningsområdet. Inga förorenande verksamheter finns lokaliserade på fastigheten enligt Länsstyrelsens EBH-stöd. Däremot har det tidigare (figur 6) funnits byggnader på fastigheten vilka rivits. Då det inte finns underlag för att det bedrivits någon förorenande verksamhet (enl. EBH-stödet) på fastigheten bör den utredas i mindre omfattning.

Figur 10, Flygfoto över fastigheten Boländerna 6:3, bildkälla eniro.se

3.2 BOLÄNDERNA 7:1

I dagsläget utgörs fastigheten av en hårdgjord uppställning/parkerings-yta. Enligt MIFO-blankett från 2009 rev. 2011 består fastigheten av flera hopbyggda byggnader samt en fristående byggnad/barack, byggnaderna är i dagsläget rivna. Fastigheten är 2500m² och ligger i västra delen av utredningsområdet. Området ligger inom vattenskyddsområde och grundvattnets känslighet är därför mycket stor.

Verksamheter vilka bedrivits inom fastigheten är:

- Uppsala läns hushållningssällskap, TBC-avdelningen (1939-?)
- Riksglass
- Svenska Gummiforskningslaboratoriet (1944-1959)
- Färgmaterial AB (TK: 1958)
- Kobias Fabriks AB (1959-?)
- Uppsala Screen-Reklam AB (1980-2007)

Branschtypiska föroreningar vilka möjligen kan återfinnas på fastigheten är, lösningsmedel, bly (metaller), cyanid samt PCB. Fastigheten har tilldelats riskklass 3, vilket innebär måttlig risk.

Figur 11, Flygfoto över fastigheten Boländerna 7:1, bildkälla eniro.se

3.3 BOLÄNDERNA 7:2

Verksamhet vilken bedrivits inom fastigheten uppges enligt MIFO-blankett vara grafisk industri i form av tryckeri. Verksamheten har varit aktiv i 41 år fram till 1988 och därefter nyttjades lokalerna till kontor, verkstad och bostad. Fastigheten är 2500m² och innergården är delvis täckt av grus och delvis gräsbevuxen.

Branschtypiska föroreningar vilka kan förekomma inom fastigheten antas vara, olja, bly (metaller), cyanid. Enligt uppgifter har även tvättbensin och lösningsmedel hanterats i verksamheten. Vidare har stenkol lagrats i den norra delen av förrådet som står på fastighetens innergård.

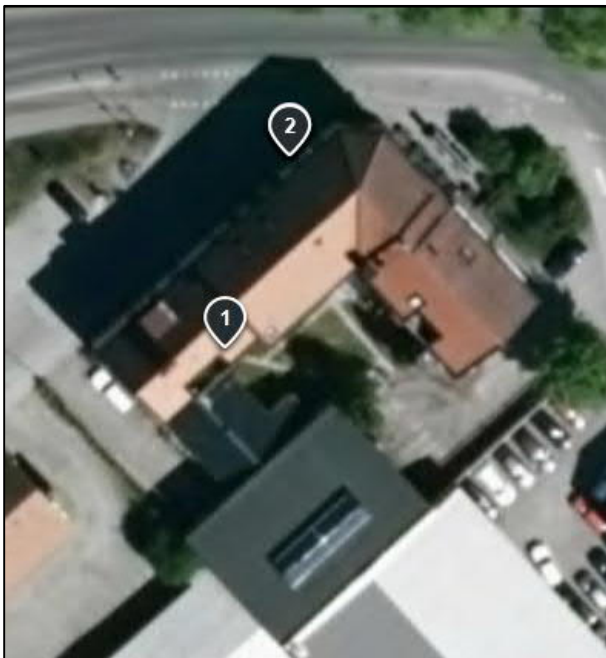
I ett utdrag från MIFO fas1 "Ämnenas farlighet är hög eller mycket hög. Nivån i marken kan vara måttlig, eventuellt hög, och hög i byggnaderna. Det är samma byggnader idag som när det bedrevs tryckeriverksamhet. Spridningen kan vara hög i eventuella fyllnadsmassor". Fastigheten har tilldelats riskklass 2- stor risk i tidigare utförd MIFO fas 1 inventering.

Figur 12, Flygfoto över fastigheten Boländerna 7:2, bildkälla eniro.se

3.4 BOLÄNDERNA 7:3

Fastigheten är 1400 m². Det finns en större och en mindre byggnad på fastigheten och däremellan ser det ut att vara gräsade respektive grusade ytor. Inga förorenande verksamheter finns eller har funnits lokaliserade på fastigheten enligt Länsstyrelsens EBH-stöd. Då det inte finns underlag för att det bedrivits någon förorenande verksamhet på fastigheten bör den utredas i mindre omfattning.

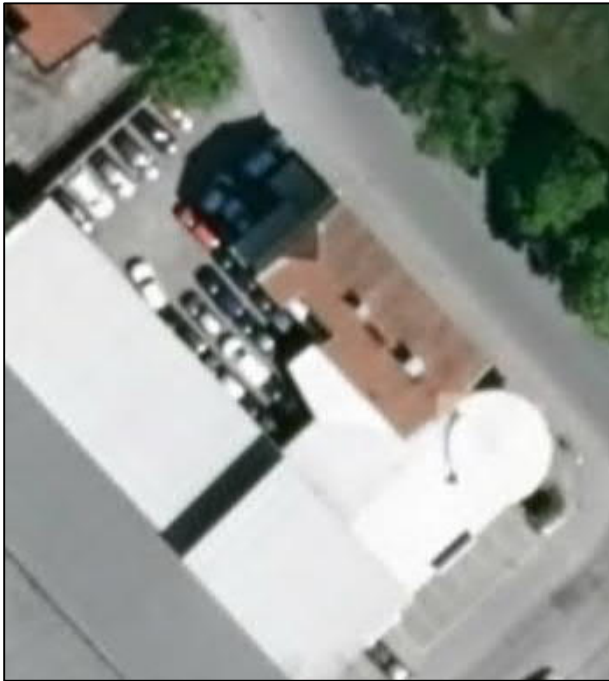

Figur 13, Flygfoto över fastigheten Boländerna 7:3, bildkälla eniro.se

3.5 BOLÄNDERNA 7:4

På fastigheten där bilförsäljning idag sker (Boländerna 7:4) låg tidigare verkstad samt dessförinnan åkeri. Byggnaden är tillbyggd i flera omgångar och fastigheten är 2100m². Enligt Länsstyrelsens EBH-stöd har spillolja (cisternen är på 3 m³ förvaras i verkstaden) och metallskrot (förvaras i

container utomhus) hanterats på platsen, även sorteringsverksamhet av plast, papper, sprayburkar, glykol, oljefilter och batterier har skett inom fastigheten. Branschspecifika föroreningar vilka kan förekomma inom fastigheten är metaller, oljor och lösningsmedel. Fastigheten har tilldelats riskklass 3-måttlig risk.

Figur 14, Flygfoto över fastigheten Boländerna 7:4, bildkälla eniro.se

3.6 BOLÄNDERNA 8:1 TILLKOMMEN

Fastigheten uppskattas till ca 17400m² och består av en större byggnad samt tillhörande mindre byggnader/skjul. Övrig mark utgörs mestadels av hårdgjorda parkeringsytor samt mindre gräsytor. Fastigheten har enligt historiska flygfoton sett likadan ut sedan 1955. Enligt kartunderlag från Länsstyrelsens finns ett objekt vilket tilldelats riskklass 3-måttlig risk inom fastigheten. Verksamheten hänförs till textilindustri/verkstadsindustri med tillhörande halogenerade lösningsmedel. (Då aktuell fastighet tillkommit i senare skede har inga uppgifter hämtats från tillsynsmyndigheter).

Figur 15, Flygfoto över fastigheten Boländerna 8:1, bildkälla eniro.se

3.7 BOLÄNDERNA 9:1

Fastigheten består av en större byggnad med hårdgjorda ytor runt omkring. Fastigheten uppskattas till 2900m² och enligt Länsstyrelsens EBH-stöd finns inga förorenande verksamheter registrerade på fastigheten. Då det inte finns underlag för att det bedrivits någon förorenande verksamhet på fastigheten bör den utredas i mindre omfattning.

Figur 16, Flygfoto över fastigheten Boländerna 9:1, bildkälla eniro.se

3.8 BOLÄNDERNA 9:12

På fastigheten finns flertalet större byggnader och majoriteteten av omkringliggande mark utgörs av hårdgjorda ytor. Fastigheten uppskattas till 9500m². Enligt underlag från Länsstyrelsens EBH-stöd har fastigheten tilldelats riskklass 3, då verksamhetsutövare (elektromekanisk verkstad) tillverkat generatorer/motorer och hanterat aluminium, koppar och mässingsplåt inom fastigheten. Branschstypiska föroreningar bedöms främst vara metaller.

Figur 17, Flygfoto över fastigheten Boländerna 9:12, bildkälla eniro.se

3.9 BOLÄNDERNA 10:1, 10:2, 10:3, 10:4, 10:9, 10:10

Fastigheterna 10:1, 10:2, 10:3, 10:4, 10:9, 10:10 ligger på rad efter Säbygatan, samtliga fastigheter är av industrikaraktär och olika typer av verksamheter har bedrivits inom fastigheterna, uppskattningsvis är den totala ytan för ovan nämnda fastigheter ca 23000m². Enligt underlag från

Länsstyrelsens EBH-stöd har fastigheterna tilldelats riskklass 2 till följd av de verksamheterna som bedrivits där.

Listade verksamheter är:

- Drivmedelshantering (bedöms dock ligga på grannfastigheten 10:5)
- Färgindustri
- Bilvårdsanläggning
- Grafisk industri
- Verkstadsindustri
- Livsmedelsindustri

Vid granskning av historiska flygfotografier syns det att flertalet av fastigheterna byggts till samt att stickspår från järnvägen tidigare varit knuten till fastigheterna (främst Boländerna 10:3) se figur 17. Branschtypiska föroreningar bedöms vara metaller, lösningsmedel, olja och PCB (pga. järnvägen).

På fastigheterna Boländerna 10:2 och 10:10 har tidigare AGA gas AB och Uppsala Oljecenter haft verksamhet. Branschtypiska föroreningar vid blästring och lackering: Metaller, lösningsmedel, färg. Branschtypiska föroreningar vid tillverkning av acetylen: Krom, arsenikväte, och svavelväte. Branschtypiska kemikalier som kan ha använts är också petroleumprodukter (smörjoljor, drivmedel). Vid vissa anläggningar fanns bassänger dit avfallsprodukterna, tex släckt kalk, leddes och fick sedimentera.

Figur 18, Flygfoto över fastigheten Boländerna 10:1, 10:2, 10:3, 10:4, 10:9, 10:10, bildkälla eniro.se

Figur 19, Historiskt Flygfoto över fastigheten Boländerna 10:1, 10:2, 10:3, 10:4, 10:9, 10:10, bildkälla eniro.se

Inom fastigheten Boländerna 10:3 har en grafisk industri haft tryckeriverksamhet fram till år 2001. Branschtypiska föroreningar, lösningsmedel. Tilldelas riskklass 3-måttlig risk enligt MIFO fas 1.

Inom fastigheten Boländerna 10:9 har verkstadsindustri med halogenerade lösningsmedel samt en bilvårdsanläggning haft verksamhet. Enligt underlag från Länsstyrelsens EBH-stöd så har troligen verksamheten EMV använt sig av trikloretin i sin verksamhet. Branschtypiska föroreningar för verkstadsindustrier är oljor, lösningsmedel, PCB och metaller.

3.10 BOLÄNDERNA 11:1

Fastigheten ligger intill grönyta men är i övrigt hårdgjord, tomtytan uppskattas till 3000m². Enligt underlag från Länsstyrelsens EBH-stöd har fastigheten tilldelats riskklass 2 till följd av de verksamheter vilka varit aktiva inom fastigheten:

- Verkstadsindustri – med halogenerade lösningsmedel
- Oljegrus- och asfaltsverk – stationära
- Elektroteknisk industri

Branschtypiska föroreningar bedöms vara klorerade lösningsmedel, PCB-haltig olja och metaller.

Figur 20, Flygfoto över fastigheten Boländerna 11:1, bildkälla eniro.se

~~3.11 BOLÄNDERNA 22:8-UTGÅR~~

Inom fastigheten Boländerna 22:8 har SJ bedrivit verksamhet mellan 1965–1990, fastigheten användes som serviceplats och uppställningsplats för tåg. Verkstad och sex servicehallar fanns på platsen tidigare. Lokstallet som syns på figur 19 revs 2014. Därefter har Swebus bedrivit verksamhet på fastigheten genom åkeri, drivmedeshantering samt uppställningsplats för bussar. Fastigheten som är två-delad uppskattas till ca 20000m² och är till större delen hårdgjord.

Figur 21, Flygfoto/historiskt flygfoto över fastigheten Boländerna 22:8, bildkälla eniro.se

Till följd av de verksamheter vilka bedrivits inom fastigheten tilldelas den riskklass 2-hög risk enligt underlag från Länsstyrelsens EBH-stöd. Branschtypiska föroreningar är olja, PCB och metaller. Fastigheten har undersökts och till viss del sanerats i tidigare skeden, rapporterna delges under kapitel 4.

3.12 ÖVRIG PLATSMARK INOM UTREDNINGSOMRÅDET

Mellan fastigheterna i Boländerna finns övrig platsmark vilken mestadels består av gator men även av lite större grönytor. Enligt flygfoton från 1950-talet har större delar av nuvarande grönytor även varit det då. Då inget underlag tyder på att det bedrivits förorenande verksamheter inom dessa områden bör de undersökas lindrigt.

4 UTFÖRDA MILJÖTEKNISKA UNDERSÖKNINGAR

Såvitt känt har följande miljötekniska undersökningar utförts inom berörda fastigheter i Boländerna:

4.1 TIDIGARE UNDERSÖKNINGAR BOLÄNDERNA 22:8

- ÅF 2006 undersökning åt Swebus AB, i syfte att kartlägga bussverkstans påverkan på miljön. Jordprovtagning i 13 punkter, sex prov analyserades på labb → högre halter uppmättes med PID i djupare jordlager vilka ej analyserats.
- 2007 ska en sanering ha ägt rum inom fastigheten till följd av ett dieselläckage. Saneringsrapport eller liknande saknas.
- Sandström Miljö & Säkerhetskonsult, miljöteknisk undersökning 2012 Jordprovtagning 16 punkter → förhöjda halter över MKM i en punkt.
- 2012 Saneringsanmälan Nobina (Swebus) Sanering petroelumpföroreningar
- Kompletterande miljöteknisk markundersökning fastighet Boländerna 22:8 Uppsala kommun, Sweco 2015.
I föreliggande undersökning utreddes porluft och grundvatten med avseende på trikloretin och dess nedbrytningsprodukter.

5 SAMMANSTÄLLNING

I tabellen nedan redogörs för varje enskild fastighet och dess potentiella föroreningsituation utifrån verksamhet som bedrivits på platsen.

Tabell 1: Potentiellt förorenade fastigheter utifrån verksamhet på platsen samt tilldelad riskklass enl. LST. Prioriteringslista inför kommande undersökningar, röd=undersöks i första hand, blå och grön=undersöks i mindre omfattning.

Fastighetsbeteckning	Verksamhet	Branschtypiska föroreningar	Riskklass enligt MIFO fas 1
Boländerna 6:3 UTGÅR	Verksamhet okänd. Nuläge uppställningsyta.	Okända. (Metaller, PAH och BTEX)	Ej tilldelad
Boländerna 7:1	Svenska Gummiforskningslaboratoriet Färgmaterial AB Uppsala Screen-Reklam AB	Metaller, Lösningsmedel, Cyanid (enl LST)	3-måttlig risk
Boländerna 7:2	Grafisk industri – tryckeri Verkstad	Metaller, PAH; BTEX, Cyanid (enl. LST) Stenkol	2-stor risk
Boländerna 7:3	Verksamhet okänd	Okända	Ej tilldelad
Boländerna 7:4	Bilverkstad Åkeri	Metaller, PAH, BTEX. Lösningsmedel	3-måttlig risk
Boländerna 8:1 TILLKOMMIT	Textilindustri/verkstadsindustri	Metaller, lösningsmedel	3-måttlig risk
Boländerna 9:1	Verksamhet okänd	Okända	Ej tilldelad
Boländerna 9:12	Elektromekanisk verkstad	Metaller	3-måttlig risk
Boländerna 10:1	Verksamhet okänd	Okända	Ej tilldelad
Boländerna 10:2	AGA gas AB Uppsala Oljecenter	Metaller, PAH; BTEX, Lösningsmedel, Arsenikväte och svavelväte, Släckt kalk	2-stor risk
Boländerna 10:3	Grafisk verksamhet – Tryckeri	Lösningsmedel	3-måttlig risk
Boländerna 10:4	Verksamhet okänd	Okända	Ej tilldelad
Boländerna 10:9	Verkstadsindustri Bilvårdsanläggning	Metaller, PAH, BTEX, PCB, Lösningsmedel	2-stor risk
Boländerna 10:10	AGA gas AB Uppsala Oljecenter	Metaller, PAH; BTEX, Lösningsmedel, Arsenikväte och svavelväte, Släckt kalk	2-stor risk
Boländerna 11:1	Verkstadsindustri Oljegrus- och asfaltsverk Elektroteknisk industri	Metaller, PCB, PAH, BTEX, Klorerade lösningsmedel	2-stor risk
Boländerna 22:8 UTGÅR	SJ (Trafikverket) Swebus Uppställningsplats/verkstad för tåg	Metaller, PAH, BTEX, PCB	2-stor risk Obj. Delvis Hanterat/sanerat
Övrig platsmark främre Boländerna	Gator och grönytor	Okända	Ej tilldelad

6 SLUTSATSER

Utifrån erhållet underlag bedöms fastigheterna vilka tilldelats riskklass 2 i MIFO-inventeringen som de med störst föroreningsrisk och bör således undersökas vidare vid kommande markundersökningar. Övriga fastigheter vilka tilldelats en lägre riskklassning enligt MIFO-metodiken alternativt ej riskklassat (bakgrund okänd) bedöms kunna undersökas i mindre omfattning och med ett annat syfte.

Då samtliga fastigheter är lokaliserade i ett utpräglat industriområde är sannolikheten stor att föroreningar återfinns i främst fyllnadsmaterial i jord. Lokala föroreningar till följd av hantering av kemikalier och spill förväntas även förekomma ställvis inom utredningsområdet. Grundvattnet inom området kan i viss mån vara påverkat av de verksamheter som bedrivit i området och föreslås därför undersökas och provtas vid kommande undersökningar.